

הקדמה

המונח דיכאון שכיח בשפה היומיומית. דווקא משום כך ישנה חשיבות רבה להפרדה בין דיכאון, כמונח המתייחס למצב רוח, ובין התפישה של דיכאון כמחלה. כשאנו מתייחסים למחלת הדיכאון, אנו מתייחסים למקבץ מסוים של תסמינים ושל סימנים פסיכופתולוגיים, הבאים לידי ביטוי בתחום הרגש, החשיבה, התפישה, המוטוריקה ובתסמינים גופניים.

תיאורים קליניים של מחלת הדיכאון אפשר למצוא בכתבים העתיקים. בתרבות היוונית אנו מוצאים את התפישה של מרה שחורה הגורמת למחלת הדיכאון. לתפישה זו יש סימוכין גם בשפה העברית בתקופת המשנה ובשימוש במונח "מרה שחורה" במשמעות של דיכאון. למעשה, תיאורים של אנשים הסובלים מדיכאון קיימים כמעט בכל תרבות עתיקה.

קרפלין היה האדם שתרם רבות להפרדה בין מחלת הדיכאון למצב רוח דיכאוני, וכן בין דיכאון כמחלה אפיזודית ובין הפסיכוזות הממושכות. קרפלין תיאר את הדיכאון כשלב במחלה מאנית דפרסיבית והדגיש את מכלול התסמינים של תסמונת זו. הוא ראה בתחושת הדיכאון רק תסמין אחד מני רבים במצב חולני זה. יתר על כן הוא ביסס את הרעיון, שיש להתייחס לדיכאון כאל מחלה. עבודתו של פרויד על אָבֵל ומלנכוליה עוסקת גם היא בהפרדה בין מצב רוח מדוכך לדיכאון. עבודה זו מפרידה בין דיכאון כמחלה ובין המצב הנורמטיבי של אבל. בספרון זה נעסוק במחלת הדיכאון, ולא במצב רוח דיכאוני.

התסמונת הדיכאונית היא אחת התסמונות השכיחות במציאות הרפואית היומיומית. שכיחותה דומה לזו של סוכרת. עם זאת ישנה נטייה לאי-אבחנתה ולהתעלמות ממנה.

מחלת הדיכאון מופיעה בדרך כלל עם הפרעות אחרות - למשל, אצל חולים לאחר אירוע מוחי ובחולים הסובלים מסכיזופרניה או מאחת מהפרעות החרדה. נטייה זו של המחלה מחייבת בירור מקיף בכל חולה, אגב חיפוש אחר תסמונות אחרות, גופניות או נפשיות.

ספר זה מנסה לתאר את הביטויים הקליניים הנרחבים של הדיכאון, את מהלכיו השונים ואת הסיבוכים הנוצרים בעקבותיו. בחרנו להקדיש את הפרק האחרון להתאבדות. הסיבה לכך היא העובדה שהדיכאון הוא ממצא שכיח אצל המתאבדים; ההתאבדות היא ללא ספק הסיבוך הקשה ביותר של מחלה שכיחה זאת. הנתונים האפידמיולוגיים המופיעים בספרון זה מטרתם ליידע את ציבור הקוראים בכך שמדובר במצב שכיח ובר טיפול. אי-טיפול בדיכאון הוא אחד הבעיות המרכזיות ברפואה, ויש מקום להשקיע בתיקון מצב זה.

פרופ' חנן מוניץ

